

ธรรมานุศาสตร์

เพื่อให้ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาและส่งเสริมให้กำลังพล ทอ. มีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติราชการ

ธรรมานุศาสตร์ มงคลที่ ๓๑ บำเพ็ญตบะ-แม้ตายก็ไม่ทิ้งธรรม

นักปราชญ์ทั้งหลายไม่ได้กล่าวว่า เครื่องจองจำที่ทำด้วยเหล็ก ทำด้วยไม้และทำด้วยหญ้า เป็นเครื่องจองจำที่มัน นักปราชญ์ทั้งหลายกล่าวว่า ความรักใคร่ในแก้วมณีและกษุณทล ความอาลัยในบุตรและภรรยาทั้งหลาย เป็นเครื่องจองจำที่มัน พาให้ตกต่ำ เป็นเครื่องจองจำที่ผูกหย่อน ๆ แต่แก้ยาก นักปราชญ์ทั้งหลายตัดเครื่องจองจำเช่นนั้นแล้วออกบวช เป็นผู้ไม่มีความอาลัย เพราะละกามทั้งหลายได้

โลกมนุษย์เป็นดินแดนแห่งการสร้างบุญและบาป การใช้ชีวิตของตนให้อยู่บนเส้นทางใด ไม่ว่าจะ เป็นทางแห่งความดีหรืออื่น ๆ ย่อมขึ้นอยู่กับตัวเรา เพราะโลกมนุษย์เป็นสถานที่กลาง ๆ ถ้าสร้างบารมี ก็จะสามารถสร้างได้เต็มที่ หากประมาทพลาดพลั้ง ไปสร้างบาปอกุศลก็เป็นกรรมที่แรงเช่นกัน เราต้อง เลือกลงบนเส้นทางที่เกิดประโยชน์ และมีคุณค่าที่สุดในแต่ละวัน เช่นเดียวกับชีวิตของพระบรมโพธิสัตว์ ที่เกิดมาทุกภพทุกชาติเพื่อสร้างบารมีเท่านั้น ดังนั้นเราควรดำรงชีวิตให้ถูกต้องร่องรอยตามวิสัย พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งหลาย

ในกรุงสาวัตถี มีบุตรของกุกุมพื (กุ-ดุม-พื) ชื่อ **ติสสะ** เป็นผู้จัดได้ว่าเข้าชั้นเศรษฐี มีความเป็นอยู่ สุขสบายทุกอย่าง แต่ติสสมาณพเป็นผู้มีปัญญา เมื่อใช้ชีวิตอยู่เช่นนี้ มักถามตนเองเสมอ ๆ ว่า **“ชีวิตของเรา ต้องการอะไร หากเรามีชีวิตอยู่เช่นนี้ เท่ากับปล่อยชีวิตไปวัน ๆ ไม่มีอะไรเป็นสาระแก่นสารที่แท้จริง”** คิดดังนี้แล้ว ท่านตัดสินใจสละทรัพย์ถึง ๔๐ โภกฏี ออกบวชอาศัยอยู่โดดเดี่ยวในป่าที่ห่างไกลผู้คน เนื่องจากเป็นผู้มีฐานะดี สิ่งที่ตามมา คือ ปัญหาเรื่องมรดก

ภริยาน้องชายท่านเกิดความโลภต้องการทรัพย์ กลัวว่าถ้าเมื่อไรพี่สามีกลับมาสมบัติจะเปลี่ยนมือ จึงส่งโจรถึง ๕๐๐ คน ให้ไปฆ่าท่านที่ป่า เมื่อพวกโจรได้ค่าจ้างแล้ว ก็พากันไปล้อมท่านไว้ท่านถามว่า **“ท่านอุบาสกมาทำไมกัน”** พวกโจรตอบว่า **“มาฆ่าท่านนะสิ”** ท่านกล่าวว่า **“ตัวของเรายังไม่ได้บรรลุมรรคผลอะไรเลย การตายไปโดยที่ไม่มีที่พึ่งที่ระลึกนั้น เป็นชีวิตที่ว่างเปล่า ถ้าอย่างไร ขอให้เรามีชีวิตอยู่อีกสักคืนหนึ่งเถิด เพื่อทำความเพียร”** พวกโจรก็ไม่ยอม กลัวท่านจะหนีไป พระเถระจึงยกก้อนหินก้อนใหญ่ทุบกระดูกขาทั้งสองข้าง เพื่อให้พวกโจรเบาใจว่าท่านไม่หนีไปไหนแน่นอน

พวกโจรเห็นดังนั้น ก็อนุโลมตามความต้องการของท่าน แต่ได้ก่อไฟนอนเฝ้าใกล้ที่จงกรม พระเถระข่มเวทนา พิจารณาถึงศีลที่บริสุทธิ์ ท่านเกิดปีติปราโมทย์ ใจเริ่มหยุดนิ่งไปตามลำดับ ท่านทำสมณธรรมตลอดคืน ครั้นเวลาล่วงไปถึงมัชฌิมยาม ความละเอียดของใจก็เพิ่มมากขึ้น ทุกขเวทนา

หายเป็นปลิดทิ้ง ครั้นละยามสามใกล้อรุณขึ้น ท่านได้บรรลุลุธรรมเป็นพระอรหันต์ ทำให้พันทุกข์ และสมปรารถนาในชีวิตตามที่ตั้งใจไว้ ที่เล่ามานี้ เป็นเรื่องราวของการยอมทิ้งชีวิต แต่ไม่ยอมทิ้งธรรม

อีกเรื่องหนึ่ง ที่จะนำมาเป็นตัวอย่าง ในระหว่างเข้าพรรษา มีภิกษุ ๓๐ รูปปรารถนาจะหลุดพ้น จากทุกข์ จึงเรียนกัมมัญฐานในสำนักของพระผู้มีพระภาคเจ้า แล้วไปจำพรรษาอยู่ในวัดป่า โดยตั้งตีกา กันว่า “เราควรทำสมณธรรมตลอดทั้งคืน ไม่ควรประมาทในทั้งสามยาม ไม่ควรที่จะมาคลุกคลี พุดคุยกัน เพราะจะทำให้ใจฟุ้งซ่าน” หลังจากนั้นต่างคนก็ต่างแยกย้ายกันไปบำเพ็ญเพียร

ภิกษุเหล่านั้นพากันทำสมณธรรมตลอดทั้งคืน ตอนใกล้รุ่ง ก็โงกหลับไป มีเสื่อตัวหนึ่งมาจับภิกษุ ไปกิน ทีละรูป ๆ ไม่มีรูปไหนร้องออกมา เพราะมีจิตที่มุ่งตรงต่อการปฏิบัติธรรม ไม่หวั่นไหว และเกรง จะไปรบกวนเพื่อนภิกษุด้วยกัน

ในที่สุดภิกษุกลุ่มนั้น ถูกเสื่อกินไปถึง ๑๕ รูป ครั้นพอถึงวันอุโบสถ ภิกษุที่เหลือต่างถามว่า “พวกเราหายไปไหนตั้งครึ่งหนึ่ง” เมื่อสอบถามกันรู้เรื่องแล้ว จึงตกลงกันว่าให้ตะโกนบอกกันถ้าเสื่อมา

วันหนึ่ง เสื่อได้มาจับภิกษุหนุ่มรูปหนึ่ง ภิกษุหนุ่มจึงร้องว่า "เสื่อมาแล้ว" ภิกษุทั้งหลายพากันถือไม้เท้าและคบเพลิงติดตาม หวังว่าจะให้มันปล่อยภิกษुरुรูปนั้น แต่เสื่อวิ่งหนีขึ้นไปยังเขาขาด พวกภิกษุ ตามไปไม่ได้ เสื่อเริ่มกินภิกษुरुรูปนั้นตั้งแต่นั้นเท้าขึ้นมา เมื่อไปช่วยไม่ได้ เพื่อนภิกษุที่เหลือต่างได้แต่ ปลอดภัยว่า "สัตบุรุษ ขอให้ท่านรักษาใจไว้ให้ดี บัดนี้ พวกเราช่วยเหลือท่านไม่ได้ หากท่านรักษาใจ ไม่ให้หวั่นไหว ท่านจะไม่ว่างเปล่าจากคุณวิเศษแน่นอน"

แม้ภิกษุหนุ่มนั้น จะอยู่ในปากเสื่อ ก็ข่มเวทนาไว้ รักษาใจให้สงบหยุดนิ่ง พลังเจริญวิปัสสนา ตอนเสื่อกินถึงข้อเท้า ท่านได้บรรลुเป็นพระโสดาบัน กินไปถึงหัวเข่า บรรลुเป็นพระสกทาคามี กินไปถึงท้อง บรรลुเป็นพระอนาคามี ครั้นกินไปยังไม่ถึงหัวใจ ท่านได้บรรลुพระอรหันต์ ถึงพร้อมด้วย ปฏิสัมภिता จึงเปล่งอุทานว่า "เรามีศีล ถึงพร้อมด้วยวัตร มีปัญญา มีใจมั่นคงดีแล้ว อาศัยความ ประมาทครู่หนึ่ง ทั้งที่มีใจไม่คิดร้ายกับเสื่อ มันจับเราไว้ในกรงเล็บ พาไปไว้บนก้อนหิน แล้วกินเราถึง กระดูกและเอ็นก็ตาม เราตั้งใจจักทำกิเลสให้สิ้นไป จึงได้สัมผัสวิมุตติอันยอดเยี่ยม"

ภิกษุอีกรูปหนึ่ง ชื่อ ปติมัลลเถระ ตอนที่เป็นครุฑหัทธน์ ท่านถือธงมาเกาะลังกาถึง ๓ รัชกาล เข้าเฝ้าพระราชาราชแล้วได้รับพระราชานุเคราะห์ วันหนึ่ง ท่านเดินทางไปที่ประตูลาซึ่งมีที่นั่งปูด้วยเสื่อ ลำแพน ได้ฟังธรรมที่มีผู้แสดงในที่นั้น เป็นถ้อยคำของพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย รูปไม่ใช่ของท่าน ท่านจงละรูปนั้นเสีย รูปนั้นท่านละได้แล้ว จักมีเพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อความสุข ตลอดกาลนาน” ท่านทรงจำพระบาลีนั้น เกิดแรงบันดาลใจที่จะปฏิบัติธรรม จึงไปยังมหาวิหารเพื่อขอ บรรพชาอุปสมบท แล้วท่องมาตีกาได้อย่างคล่องแคล่ว ท่านพาภิกษุ ๓๐ รูปไปยังลานตำบลควปรปาลี เพื่อบำเพ็ญสมณธรรม ท่านได้เอาชีวิตเป็นเดิมพัน เมื่อเท้าเดินไม่ไหวก็คุกเข่าเดินจนกรรมตลอดทั้งคืน

คืนนั้น มีนายพรานคนหนึ่งเห็นท่าน คิดว่าเป็นเนื้อ พุ่งหอกออกไป หอกได้ปักทะลุอก ครั้นนายพรานเห็นว่าเป็นพระ ก็ตกใจรีบเข้าไปหา พระเถระตั้งสติใจไม่เคลื่อนจากฐานที่ตั้งของใจ ท่านขอให้นายพรานชักหอกออก แล้วเอาเกลียวหญ้าอุดปากแผลไว้ แม้เลือดจะไหลไม่หยุด แต่สภาวะใจของท่านยังคงสงบนิ่งไม่กระเพื่อม ท่านตั้งใจมั่นว่าจะเอาชีวิตเป็นเดิมพัน แม้ตายจะไม่ทิ้งธรรม จึงให้นายพรานจับตัวท่านนั่งบนหลังแผ่นหิน แล้วทำสมาธิเจริญวิปัสสนาจนได้บรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์ ณ ที่ตรงนั้น

เอกสารประกอบบทความ :

พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล ฉบับมหายานกุฎราชวิทยาลัย มหาสติปัฏฐานสูตร เล่ม ๑๔ หน้า๒๖๗

จัดทำโดย : กองอนุศาสนาจารย์ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ
คณอก.จัดกิจกรรมส่งเสริมให้กำลังพลของ ทอ.มีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติราชการ